עט: הערל פרק שמיני יבמות

עין משפט נר מצוה

קא א מיי׳ פ״ו מהלכות יבום הלכה ד׳ ה׳ סמג עשין נא טוש״ע אה״ע סימן קנב סעיף ג:
קב ב ג מיי׳ שם הל׳ כ ח טוש״ע שם ס״ח:
קג ד (מיי׳ פ״ז מהל׳ איסורי ביאה) טוש״ע שם:
קד ה מיי׳ פי״ח שם הלכה ג סמג לאוין קפא טוש״ע שם סי׳ ו סעיף ח:
קה ו טוש״ע שם סימן קנב סעיף ג בהג״ה:
קו ז מיי׳ פ״ו מהלכות יבום הלכה ד טוש״ע שם סימן קנה סעיף ג:
קז ח מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ג וסימן קנג סעיף ג:

תום׳ חד מקמאי

הא דתנן א״ר יהושע שמעתי שהסרים חולץ וחולצין לאשתו דוקא לענין חליצה ויבום דפליגי אבל לבוא בקהל דכ״ע סרים אדם אסור לבוא בקהל סרים חמה מותר לבוא בקהל וסרים אדם ופצוע דכא מותרים בביאה דקהל גרים לא איקרי קהל וסרים אדם מותר לייבם את אשתו אם היא ביאה אע״פ שאין לו רפואה כיון שהיתה לו שעת הכושר דאי לא אזלינן לשעת הכושר אין לך אשה שכשרה ליבם (אלא) שלא נעשה בעלה סרים שעה א׳ קודם למיתתו וסרים חמה דקי״ל כר״ע דאינו חולץ ולא חולצין לאשתו דוקא שהוא לקוי ממעי אמו שלא היתה לו שעת הכושר ולא חיישי׳ שמא הבריא ביניתים בכוליה גופיה:

מסורת הש״ס

א) כתובות מב:. ב) [קידושין עג.]. ג) [תוס׳ פי״ח] לעיל כ:. ד) [ער׳ תוס׳ סוטה טו. ד״ה אשתו]. ה) לעיל יח. [לקמן קנ:]. ו) [דברים כה]. ז) רש״ל. ח) [לקמן קט.]. ט) [וחקרא כח].

תורה אור השלם

1. לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי׳: דברים כג ב
2. ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: דברים כה ז

גליון הש״ס

מתני׳ אר״י יהושע שבעתי: כעין זה פסחים לו ע״ב: דשל״ר דיה והסרים ובו׳ דכתיב לא יבחה ובו׳. לעיל מד ע״ב:

מוסף רש״י

סרים אדם. שפריסי אדם ולא מחמת חולי נפחדם מעליו וחיות כלומר דכמלל פצוע דכא וכרות שפכה הוא ואסור ליבא ישראלית דכתיב לא יבא פצוע דכא (לעיל כ׳). או מייבמין. (לעיל כ׳). לאו לכתחילה קאמר אלא ייבומן יבום. אלא בעלו קנו מקנתי ליחיל (שם). מדקתני. שפסק מלידה. והאי לאו מתייבי לאוין הוא. אלא קמ״ל דאע״ג דלאו כר מולדי הוא ביאתו ביאה לקנות יבמתו ויוצאה ממנו בנגט (שם). ונתנו גט. כלומר אם נתנו גט אי אלא. וגט ביבמה מהני למיפסל עליו ועל כל האחין. דאי בעי ליבומי מי לא מצי. דקס ליה כשוב לא יבנה (שם). ואם בעלו קנו. ויצאה בגט בלא חליצה (שם). ואסור לקיימן. אפילו קאי. מתי אחין יבמלו הן את יבמתן. ואפילו בכא וכיולא בו ולאו לחזקן (שם). ר״ג אומר כו׳. שני אחין נשואין שני אחיות. אחת גדולה ואחת קטנה ומת בעלה של גדולה ובעלה לפני בעל הקטנה. מלמדים את הקטנה לתאן בבעלה ועקור נשואיה כדי לייבם את זו שיקרקה של זו אסורה לאסור הקטנה עליו. שלא היו נישואיה נמורים שמת אחאן ולכך לא תוציא את זו משום אחות אשה. ר״ג אומר אם מיאנה. מיאנה. ותתייבם הגדולה ואם לאו אחת מתאן גדולה עד שתגדיל קטנה ויבעל ויהיו קידושין נמורין ותצא גדולה משום אחות אשה (לעיל יח.) אבל מיאנה לגדולה לא. דפסל את הקטנה עליו משום אחות אשה (לקמן קנ:).

התרה ואם היה מופקע מהם שעבוד לגמרי שוב לא היה חל עוד עליהן ומ״מ וכיון דאתיני אסירי מדאורייתא מלא תתחתן מאי שנא דמשוחרר מותר בהן ובשפחה אסור משום לא יהיה קדש וי״ל דלא תתחתן איכא למילף משאר פסולי הקהל כגון ממזר עמוני ומואבי דשרו בקהל גרים אבל לאו דלא יהיה קדש לא שייך למילף דהא לא תפסי קדושין בשפחה ולא הוי דומיא דשאר פסולים ואם תאמר ומ״ש דממזר מותר בשפחה דתנן בהאומר בקידושין (דף סט.) ממזר טושע שפחה אפי׳ לכתחלה כדמוכח התם בגמרא ואמר ר״מ דלא שייך לא יהיה קדש בממזר דעיקרו בא מקדישות מאיסור דלא תפסי בו קידושין ואין להאריך: **בימי** ר׳ בקשו להתיר נתינים. אין זה מבטל דברי ב״ד מברי דהפקר בית דין היה הפקר: **אי** הכי יבומי נמי תתייבם. פי׳ אע״ג בגשא ישראלית אייבי אע״ג דהיא שפיר מתייבמת אז לא מקשי אמאי אין מייבם שהרי הוא אסור בה דהוי פצוע דכא ואיידי דקאמר מולן קאמר נמי מולגין לגשתו אבל כיון דאייבי בגיורת איהו גופיה שרי לייבם: **ואיידי** דאמר רבי יהושע חולץ כו׳. וא״ת וכ׳ יהושע גופיה אמאי נקט מולן כיון דאייבי בגיורת אי משום דקסבר דקהל גרים איקרי קהל כדפירש בקונטרס א״כ מאי קאמר ואין לי לפרש האיכא למשמע מדאתניוהו מולן ומולגין ולא אתניוהו מייבם ומייבמין ש״מ דבסרים אדם מולן ומולגין דאי בסרים חמה א״כ אפי׳ לייבם נמי שרי וי״ל דרבי יהושע נקט מולן ומולגין אגב דבעי למימרא לא מולן ולא מולגין דלא מצי למנקט לא מייבם ולא מייבמין דהוי משמע יבומי הוא דלא אבל מיחלן שרי מיהו רבי עקיבא הוי מצי למיתני לא מייבם ולא מייבמין דכיון דפירש הטעם משום שלא היה לו שעת הכושר ממילא הוה ידענא דמיחלן נמי לא מלין דלא אגב דנקט ר׳ יהושע מולן נקט נמי ר׳ עקיבא: **אלמא** בקהל עסקינן. וכרבי עקיבא אמאי דסרים אדם בר מלגה ויבום הוא ותימה דלמא בהא לא סברה כרבי עקיבא דמשוי מייבי לאוין כמייבי כריתות: אבל

חלקנו נסיר. דיכולין בית דין להתיר ולהפקיר חלקם של ישראל דקי״ל (לקמן דף פט:) הפקר בית דין הפקר: **ופליגא דר׳ חייא.** האי דקאמר חלק המוזכח מי יתיר ואע״ג דמוזכח בימי רבי לא הוה קאמר דחלק מוזכח אסור פליגא דרבי חייא: **חלק עדה לעולם אסור.** עד שיתירוהו: **מתני׳ והסרים לא חולץ כו׳.** דכתיב[1] לא יבחה שמו מישראל פרט לסרים שבשמו מחוי: **ואין לי לפרש.** מיהו יודע אי זה סרים בן חליצה ואי זה פטור: **סרים אדם.** שנסתרס לאחר שנולד: **סרים חמה.** ממעי אמו: **לקיים דברי ר״ע.** עדות זו של רבי יהושע ב״ב לקיים דברי ר״ע העיד: **לא פסלה.** מן הכהונה שאין מלגתן מלגה: **בעילה זנות.** שאסורה לו משום אשת אח שלא במקום מצוה: **גמ׳ כחייבי כריתות דמי.** דא״ר עקיבא בהמולן (לעיל מט.) יש ממזר מחייבי לאוין וסרים אדם מחייבי לאוין הוא דכתיב (דברים כג) לא יבא פצוע דכא והיכי קאמר ר״ע סרים [מולן] את אשת אחיו הא לא רמיא קמיה ואמרבאי קיימא כחייבי כריתות וקאי עלה באיסור אשת אח: **ואיידי דאמר ר׳ יהושע חולץ.** דלרבי יהושע יבומי לא לאיתי ליה קהל גרים מיקרי קהל ומיהו מיחלן מלגה כחייבי לאוין לר׳ יהושע בני מלגה נינהו: **דיקא נמי.** דלר׳ עקיבא יבומי נמי שרי דקתני וכו׳ ויבמו את אשתו: **סרים אדם.** הואיל והיתה לו שעת הכושר ור״ע היא: **זקן.** נקט ליה בהדי הנך משום דדמי להו דהיתה לו שעת הכושר והשתא פסק מלידה: **ונתנו גט.** כלומר אי נתנו לה גט: **מה שעשו עשו.** ולריכות גט למאמרן אי אם נתנו גט אסורין שוב לייבמן: **ואסור לקיימן.** לאו אזקן קאי: **שנפלה לו.** והחקקה לייבום: **ולכסוף נפלע.** דהשתא בעיא מלגה לאפקועי זיקה: דרבן גמליאל בפרק ב״ש[2] בגדולה שנפלה לפני בעל אחות קטנה. אלמא אתי איסור אחות אשה ודחי אע״ג דבשעת נפילה איחזיא: **אלא אמר רב יוסף.** שנפלע ואח״כ נפלה לו ודקאמרת הא אית ליה לר״ע חייבי לאוין כחייבי כריתות האי תנא דמתניתין הך תנא דבי ר״ע הוא דאמר בהמולן ליבמתו (לעיל מט.) אי זהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא ודלא כרבי שימאי דאמר (כתובות דף פט:) מן הכל היה עושה רבי עקיבא ממזר חוץ מאלמנה לכ״ג שהרי אמרה תורה[3] לא יקח ולא יחלל אבל מכל חייבי לאוין גרידי אפילו ליכא קורבה הולד ממזר: ופרכינן ואמאי סרים חולץ ואפילו היתה לו שעת הכושר איקרי כאן להקים כו׳: **אמר רבא אם כן.** דשעת הכושר דמעיקרא לאו מלגתא היא הואיל וכשעת מיתה לא חזי אין לך אשה כו׳: **סמוך למיתה.** ייסורי מיתה מתישים כחו. אלא אמרינן הואיל ומעיקרא בר הקמה הוה בת מלגה היא הכא שלא

בימי רבי בקשו להתיר נתינים אמר להם רבי חלקנו נתיר חלק מוזכח מי יתיר ופליגא דר׳ חייא בר אבא דאמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן חלק עדה לעולם אסור חלק מוזכח בזמן שבית המקדש קיים אסור אין בית המקדש קיים שרי: **מתני׳** אמר רבי יהושע שמעתי שהסרים חולץ וחולצין לאשתו והסרים לא חולץ ולא חולצין לאשתו ואין לי לפרש א״ר עקיבא אני אפרש אסרים אדם חולץ וחולצין לאשתו מפני שהיתה לו שעת הכושר אבסרים חמה לא חולץ ולא חולצין לאשתו מפני שלא היתה לו שעת הכושר ר׳ אליעזר אומר לא כי אלא סרים חמה חולץ וחולצין לאשתו מפני שיש לו רפואה סרים אדם לא חולץ ולא חולצין לאשתו מפני שאין לו רפואה העיד ר׳ יהושע בן בתירא על בן מגוסת שהיה בירושלים סרים אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי ר״ע הסרים לא חולץ ולא מייבם גוכן איילונית לא חולצת ולא מתייבמת דהסרים שחלץ ליבמתו לא פסלה בעלה פסלה המפני שהיא בעילת זנות וכן איילונית שחלצו לה אחין לא פסלוה בעלוה פסלוה מפני שבעילתה בעילת זנות: **גמ׳** מכדי שמעינן לר״ע דאמר חייבי לאוין כחייבי כריתות דמו וחייבי כריתות לאו בני חליצה וייבום נינהו אמר ר׳ אמי הכא במאי עסקינן כגון שנשא אחיו גיורת ור״ע סבר לה כר׳ יוסי דאמר כקהל גרים לא אקרי קהל אי הכי יבומי נמי מייבם אין הכי נמי ואיידי דאמר ר׳ יהושע חולץ אמר איהו נמי חולץ דיקא נמי דקתני העיד ר׳ יהושע בן בתירא על בן מגוסת שהיה בירושלים סרים אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי ר״ע ש״מ מתיב רבה פצוע דכא וכרות שפכה סרים אדם והזקן או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהם נשים ולהם אחין ועמדו אחין ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו מתו אחין ועמדו הן ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או חלצו מה שעשו עשו האם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאמר לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה׳ אלמא בקהל עסקינן אלא אמר רבה כגון שנפלה לו ולבסוף נפצע אמר ליה אביי וליתי איסור פצוע ונידחי עשה דייבום מי לא תנן ר״ג אומר אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אלמא אתי איסור אחות אשה ודחי הכא נמי ניתי איסור פצוע ונידחי אלא אמר רב יוסף האי תנא דהך תנא דבי רבי עקיבא היא דאמר מחייבי לאוין דשאר הוי ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוי ממזר איקרי כאן להקים לאחיו שם והא לאו בר הכי הוא אמר רבא אם כן אין לך אשה שכשרה ליבם שלא נעשה בעלה סרים חמה שעה אחת קודם למיתתו לר׳ אליעזר פירוקא דרבא פירכא היא התם בחישותא דאתחילה ביה היכי דמי סרים חמה אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן כל שלא

נמי לא שנא: **לרבי אליעזר פירוקא דרבא פירכא היא.** גמרא פריך. כלומר האי פירוקא דרבא פירכא היא לרבי אליעזר דהא ודאי חזינן דשעת הכושר מילתא היא ואמאי קאמר רבי אליעזר סרים אדם אין מולן דלא מהניא ליה שעת הכושר דמעיקרא הא ודאי סריסות של מיתה אין לו רפואה אפילו הכי מתייבמת האשה משום שעת הכושר דמעיקרא: **כחישותא הוא דאתחילה ביה.** ולאו סרים הוא אלא מיתה מכחשת כחו: **היכי דמי סרים חמה.** דקאמרת שלא היתה לו שעת הכושר: שלא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com